

Associació d'Amics de la UAB

TAXES UNIVERSITÀRIES

És sostenible el nostre model?

La Universitat Opina

Encontres de l'Associació d'Amics de la UAB

Taxes universitàries És sostenible el nostre model?

14 d'abril de 2011

Col·legi de Periodistes de Catalunya

PRESENTACIÓ I MODERACIÓ

Antonio Franco, president de l'Associació d'Amics de la UAB.

INTERVENCIONS

Màrius Rubiralta, secretari general d'Universitats del Ministeri d'Educació.

Joan Turró, economista i president de l'Institut d'Innovació Digital de les Professions (Inesdi).

Oriol Escardíbul, professor del departament d'Economia Política i Hisenda Pública de la Universitat de Barcelona.

Andreu Espínola, secretari general d'AJEC de la Universitat Autònoma de Barcelona i estudiant de Ciències Polítiques.

L'Associació d'Amics de la UAB, en el marc del cicle **La Universitat Opina**, va organitzar, el passat dijous 14 d'abril de 2011, una jornada relacionada amb les **Taxes universitàries** per debatre sobre l'increment dels preus públics a les universitats, la situació actual del sistema educatiu superior i la sostenibilitat del model actual, entre moltes altres consideracions.

L'acte, que va comptar amb la presència de quaranta assistents, es va dur a terme a la sala d'actes del Col·legi de Periodistes de Catalunya i va comptar amb la col·laboració del Col·legi de Polítolòlegs i Sociòlegs de Catalunya i d'Unnim Obra Social i va ser la primera plataforma de debat al cicle **La Universitat Opina** sobre la situació de les universitats actuals. Tal com va afirmar el president de l'entitat, Antonio Franco, "s'agafa el compromís de generar debats actius i profitosos sobre temes tan diversos com la governança de les universitats i l'eficiència interna". La jornada sobre Taxes universitàries posa la primera pedra d'un debat futur i efectiu sobre la universitat del segle XXI.

El cicle **La Universitat Opina** de l'Associació d'Amics de la UAB crea fòrums de debat sobre els temes més transcendents de l'actualitat. Des del mes d'octubre de l'any 2008 s'han organitzat diverses jornades al voltant de la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut d'Autonomia, sobre el teixit industrial i econòmic de Catalunya, sobre la multiculturalitat, sobre la joventut en la societat competitiva actual, sobre la crisi econòmica i sobre el sistema sanitari, entre d'altres.

Associació d'Amics UAB

Màrius Rubiralta

Secretari general d'Universitats del Ministeri d'Educació.

Màrius Rubiralta, secretari general d'Universitats del Ministeri d'Educació del govern espanyol va citar, en la seva ponència, el document marc acordat pels rectors de les universitats espanyoles i les diverses comunitats autònomes que determinarà el funcionament del sector universitari fins l'any 2015. L'estratègia, entre d'altres competències, aprofundeix en l'anàlisi del model d'adaptació a l'Espai Europeu d'Educació Superior i permet estudiar també els preus públics que, actualment, "no tenen una justificació científica".

El secretari general va recordar que, des de l'any 2008, s'han augmentat les beques i els ajuts i s'han incorporat les beques salari i que el compromís del *Consejo de Universidades* i la *Conferencia General de Política Universitaria* és aplicar amb determinació l'acord consensuat. Rubiralta va admetre que fixar un preu fix per a totes les titulacions no té sentit i que els graus són més cars perquè les llicenciatures antigues s'han condensat en nous títols que es desenvolupen en períodes de temps més curts. "Cal una comptabilitat analítica de costos", va declarar, i va aprofitar per vaticinar que "en 18 o 24 mesos els preus reals de les titulacions ja estaran aplicats a les noves matrícules".

Màrius Rubiralta va considerar que és necessari un sistema paral·lel de modernització de beques en aquest replantejament dels preus públics, ja que cada vegada més les famílies s'aproparan a l'indar econòmics més baixos i requeriran més ajuts per assegurar als fills els estudis universitaris. En aquest intent de proporcionar uns ajuts igualitaris que permetin l'accés a la universitat, va admetre que cal fer una negociació independent a cada comunitat però, a la vegada, assegurar una acció social idèntica i acurada.

"En 18 o 24 mesos els preus reals de les titulacions ja estaran aplicats a les noves matrícules".

"És necessari posar un límit als preus reals i caldria que la comunitat autònoma que volgués augmentar el preu de la matrícula augmentés també el nombre de beques disponibles".

Rubiralta va recordar també la recent creació de l'Observatori de Beques i Ajuts, en el qual s'incorporaran estudiants properament i on es realitzarà, de manera conjunta, un informe el proper mes de juny, que segurament donarà més arguments a Catalunya per reclamar a l'Administració de l'Estat el traspàs de les beques. "És necessari posar un límit als preus reals i caldria que la comunitat autònoma que volgués augmentar el preu de la matrícula augmentés també el nombre de beques disponibles", va reclamar Màrius Rubiralta, que creu que la subvenció pública no pot ser la mateixa per a tothom i que les segones matrícules resten oportunitats d'accés a les persones menys preparades si no estan penalitzades perquè les persones que estan graduades o llicenciades han gaudit ja del suport públic per encarar els seus estudis.

Per acabar la seva participació, va recordar que el doctorat al nostre país està finançat públicament en la seva totalitat i que Espanya no ha tingut pressa en definir preus diferenciats.

Joan Turró

Economista i president de l'Institut d'Innovació Digital de les Professions (Inesdi).

Joan Turró, president de l'Institut d'Innovació Digital de les Professions (Inesdi), va dedicar 25 anys de la seva carrera professional a la universitat com a professor i com a gerent. Admet que, en aquests darrers anys, s'han publicat documents "sorprenents i optimistes", però reconeix que no hem de ser "trionfalistes" ja que en anteriors ocasions també hi havia moltes projeccions de futur que, finalment, no s'han materialitzat en cap política concreta. Turró subscriu la totalitat del diagnòstic que ha fet el Consejo de Universidades però no sap si es realitzaran totes les propostes de canvi del sistema universitari espanyol, "econòmicament tradicional".

Es preguntava si la demanda universitària s'havia reduït i creia que era difícil fer projeccions exactes, admetent que "Espanya cobreix bastant bé la demanda universitària actual" i recordant que gairebé el 40% dels joves d'edats compreses entre els 25 i els 34 anys gaudeixen d'un títol universitari. "La sorpresa, però, sorgeix quan davant d'una reducció sistemàtica de la demanda, s'incrementa l'oferta de manera evident", va declarar Turró, que va evidenciar que la demanda anava per un costat i l'oferta per un altre i que el sistema permetia un excés de producció (professorat, etc.) que calia analitzar.

"La sorpresa sorgeix quan davant la reducció sistemàtica de la demanda universitària s'incrementa l'oferta de manera evident"

"Hem apostat més per la quantitat que no pas per la qualitat"

"L'increment de les taxes universitàries no hauria de servir per mantenir les deficiències vigents en l'actualitat"

També va parlar de l'eficiència universitària i dels 1.300 títols que tenen menys de 50 alumnes a les aules, de l'increment excessiu paral·lel de professorat i de les relacions alumnat-professorat, que s'han modificat en els darrers anys. "La capacitat productiva és superior a l'absorció i hem de tenir en compte que el sou mitjà del professorat no és gaire alt", va argumentar Turró, "i hem apostat més per la quantitat que no pas per la qualitat". Totes aquestes conclusions basades en dades públiques, que Turró considera "indiscutibles", analitzen l'eficiència acadèmica de les universitats determinada per l'abdicació dels poders polítics interns ("no ha manat qui havia de fer-ho"), per la pressió del sistema universitari a l'hora de controlar el creixement ("que considerava sempre positiu") i per la visió excessivament municipalista i territorialista.

El pessimisme no va marcar la intervenció de Joan Turró, que creu que no estem mal finançats però que cal una major activitat investigadora. També opina que els preus podrien augmentar, però sempre sostenint un sistema de beques adient i replantejat per tal que "l'increment de les taxes universitàries no serveixi per mantenir la deficiència interna vigent actualment".

Joan Turró va reclamar també una gestió professionalitzada, que fins ara ha estat capitalitzada per funcionaris que s'han convertit en gerents "tenint els coneixements requerits però no les competències necessàries", i també va advocar per un canvi de cultura interna a les universitats que no permeti l'encobriment de dèficits i pèrdues amb l'enginyeria comptable. Va cloure la seva intervenció admetent que les universitats espanyoles "són molt bones" i que tenim "professionals ben preparats".

*"Les universitats espanyoles són molt bones i
tenim professionals ben preparats"*

Oriol Escardíbul

Professor del departament d'Economia Política i Hisenda Pública de la UB

Oriol Escardíbul, professor del departament d'Economia Política i Hisenda Pública de la Universitat de Barcelona, va recordar que la universitat espanyola no viu de les taxes universitàries, sinó de les subvencions del govern central. La seva intervenció va servir per fer un mapa sociològic del sistema universitari actual. En un primer moment, va definir les desigualtats socioeconòmiques que incideixen en l'accés de futurs estudiants a les universitats: el nivell educatiu dels pares, el nivell cultural de la llar d'origen, la renda familiar, el fet de tenir germans universitaris i, evidentment, la possibilitat de poder gaudir d'una beca. "La universitat beneficia a qui la consumeix i té implicacions positives directes en els estudiants i també en el conjunt de la societat", va declarar Escardíbul, que creu que el fet de tenir un títol universitari provoca una millora microeconòmica i macroeconòmica, reclamant així una major intervenció pública per aconseguir més estudiants.

Escardíbul va reconèixer que el sistema actual és "estrany i complex" i s'hi produeixen situacions curioses: és lògic que el preu públic de la Universitat de Lleida i la Universitat de Barcelona s'assemblin? "Hem de ser conscients que no estudiem a Catalunya, sinó a una universitat concreta; el territori no ha de ser la nostra referència, sinó el centre d'estudis al qual pertanyem".

Parlant de les beques, va afirmar que Espanya ha tingut, tradicionalment, la política de garantir els ajuts a les institucions mitjançant subvencions però no a les famílies i va assegurar que hi ha hagut una expansió enorme d'universitats al nostre país. "A través d'un sistema de beques i préstecs raonable, el sistema estaria més consolidat", va afirmar.

En aquest sentit, va dividir diversos països de referència en quatre grups: els que només ofereixen beques i on els préstecs hi tenen una escassa incidència (Espanya, França, Itàlia, etc.), els països que ofereixen moltes beques i pocs préstecs (Estats Units), els països que gaudeixen de molts préstecs als estudiants però poques beques (Austràlia o Canadà) i els països que, gairebé exclusivament, concedeixen préstecs però no beques als seus estudiants (com ara Islàndia o el Japó). Va recordar que la concessió de beques depèn de circumstàncies socioeconòmiques i que cal evitar els problemes de mala informació i frau fiscal.

En un intent de mostrar sintèticament l'estat de la qüestió, va assegurar que els estudiants tenen poca mobilitat, que hi ha un retard evident en l'acabament de certs estudis i que aquesta dilatació no es penalitza gaire, que hi ha unes normes laxes de permanència als diversos estudis, que el sistema de beques actual és assistencial i procliu a les desigualtats, que els preus públics no són diferenciats i que són baixos en comparació amb altres països.

Escardíbul va proposar reduir l'ajut financer per la via del preu públic, penalitzar més als estudiants que ja tenen una llicenciatura, permetre la diferenciació de les universitats mitjançant els preus públics, augmentar els recursos, oferir beques fins a un cert llindar de rendes i permetre als que el superen tenir complements i préstecs o revisar els ajuts concedits a les famílies nombroses, entre d'altres. Va considerar que seria positiu millorar la lluita contra el fracàs escolar, fomentant una major connexió entre l'ensenyament secundari i l'universitari, incrementant el suport als Cicles Formatius de Grau Superior (CGFS), potenciant la mobilitat dels alumnes i augmentant, paral·lelament, la qualitat de les nostres universitats per atraure alumnes estrangers.

"La universitat beneficia a qui la consumeix i té implicacions positives directes en els estudiants i també en el conjunt de la societat"

"El sistema actual és estrany i complex i s'hi produeixen situacions curioses"

Andreu Espínola

Secretari general d'AJEC de la Universitat Autònoma de Barcelona

Andreu Espínola, secretari general de l'Associació de Joves Estudiants de Catalunya (AJEC) va agrair que l'Associació d'Amics de la UAB considerés la presència dels estudiants a la jornada. Espínola, que actualment estudia Ciències Polítiques, va assegurar que “no podem, parlar de taxes universitàries sense referir-nos també a les beques” i va recordar que, segons l'OCDE, “tenim un sistema d'ajuts poc desenvolupat”. Va felicitar al secretari general d'Universitats Màrius Rubiralta per tot el que s'ha fet fins ara però va considerar que encara hi havia feina per fer.

Va parlar també del sistema universitari espanyol, en què hi ha “massa parcs tecnològics i un coneixement dispers provocat per la distribució i dispersió territorial de les universitats, tot i que en els darrers anys s'hagin produït molts canvis”. Va recordar que la qualitat de la docència no depèn només de les universitats i de les subvencions públiques sinó també del mestre, i va aprofitar l'avinentsa per parlar del debat que s'està generant actualment en referència al finançament universitari, a l'augment del cost de la matrícula i la retallada del personal.

“La funció de la universitat pública és assegurar la igualtat d'oportunitats, permetre un ascensor social als estudiants i una millora general de la societat. L'augment de les taxes sense disposar d'un bon sistema de beques podria fer perdre a la universitat espanyola un bocí d'estudiants potencials amb talent que no podrien costejar els seus estudis, i això, a la llarga, ens faria mediocres”, va declarar, assegurant que l'augment de les beques no és una prioritat per als polítics i que caldria reformular el model productiu com va fer Finlàndia fa uns anys, sobretot a través de l'educació, o com fan els Països Baixos, on els preus són més alts però la cobertura per als estudiants a través de les beques és molt alta.

Va admetre també que “fa por” retallar un 15% del personal universitari (PAS i professorat) en plena inserció a l'EEES i va recordar que s'ha d'aplicar el pla Bolonya però no amb tants sacrificis.

El plantejament de l'AJEC és assegurar un sistema progressiu d'augment de beques que sigui menys pervers i que cobreixi el cost real de la universitat, que va més enllà de l'import de la matrícula (cal considerar que els lloguers a Barcelona són més cars que en altres ciutats, que els alumnes han d'aprendre anglès a les acadèmies perquè no ho fan a les universitats, etc.).

Espínola va considerar que les beques salari eren una bona idea però que només en podien gaudir aquells estudiants els pares dels quals no arribaven per separat, al salari mínim interprofessional. Va assegurar que el sistema de llindars actual en què es basa la concessió de beques és molt injust i que no hi ha equitat entre territoris.

Per concloure la seva participació, va animar el sistema a revisar el sistema de beques i recuperar l'educació com a element estratègic ja que “la història del nostre país ens ha mostrat que la qualitat social augmenta amb la qualitat educativa dels ciutadans”.

“La funció de la universitat pública és assegurar la igualtat d'oportunitats, permetre un ascensor social als estudiants i una millora general de la societat”

“L'augment de les taxes sense disposar d'un bon sistema de beques podria fer perdre a la universitat espanyola un bocí d'estudiants potencials amb talent que no podrien costejar els seus estudis, i això, a la llarga, ens faria mediocres”

“Fa por retallar un 15% del personal universitari en plena aplicació de l'EEES”

“La història del nostre país ens ha mostrat que la qualitat social augmenta amb la qualitat educativa dels ciutadans”

Jornada Taxes Universitàries

Més informació a www.amicsuab.cat

